

Костянтин Радченко,
начальник кафедри загальновійськових дисциплін
Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого
ORCID ID 0000-0002-1279-9126

ПРОФІЛЬ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВІЙСЬКОВОГО ЮРИСТА

Стаття присвячена дослідженню проблеми професійної компетентності майбутніх військових юристів, обґрунтуванню й розробці профілю їх професійної компетентності та визначенню змісту відповідних професійних компетенцій. Визначено сутність поняття «професійна компетентність», розглянуто види компетентностей юриста. На основі вивчення професіограми виділено професійно важливі якості фахівця юридичної галузі, що входять до структури професійної компетентності. На основі вивчення нормативно-правових документів визначено професійні обов'язки військового юриста, які необхідно враховувати для формування переліку та змісту його професійних компетенцій. Розроблено профіль професійної компетентності військового юриста, що охоплює такі компетенції, як: знаннєво-термінологічна, професійно-особистісна, професійно-операційна.

Ключові слова: компетенція; професійна компетентність; профіль професійної компетентності; військові юристи.

Удосконалення якості підготовки спеціалістів юридичного профілю для Збройних Сил України викликає нагальну необхідність визначення професійних компетенцій військового юриста, оволодіння якими дасть змогу підвищити якість їх підготовки до професійної діяльності.

На сьогодні питання щодо професійної підготовки військовослужбовців різного профілю розглянуто у працях В. Іванова, Д. Іщенко, А. Кучеренка, С. Морозова, В. Павлушенко, Є. Потапчука, М. Руденко, І. Томків, С. Чистякова, Г. Штефаніч, Ю. Юрчук, В. Ягупова та ін.

Водночас для вирішення завдань дослідження великий інтерес для нас мають роботи провідних вітчизняних та зарубіжних учених, які розглядають питання вдосконалення професійної підготовки фахівців різних професій і формування в них професійної компетентності (В. Байденко, С. Батишев, Н. Бібік, В. Бондарь, С. Глазачев, Н. Кічук, Л. Коваль, В. Лукашевич, В. Маріщук, Н. Матюхіна, І. Мельничук, О. Овчарук, О. Савченко, В. Сериков, Т. Сорочан, Ю. Татур, А. Хуторський, В. Шадріков, С. Шишов, Г. Юхновець).

Проведений аналіз наукових досліджень свідчить про те, що проблема формування професійної компетентності майбутніх військових юристів у процесі фахової підготовки дотепер не ставала предметом спеціальних досліджень. Доцільність її розв'язання пов'язана з необхідністю подолання суперечностей між:

□ переважною орієнтацією професійної підготовки майбутніх військових юристів на засвоєння теоретичних знань і недостатнім розвитком спрямованості на їх реалізацію в умовах практичної діяльності;

□ необхідністю формування професійної компетентності майбутніх військових юристів та нерозробленістю теоретичних, методичних засад і педагогічних умов її формування у процесі фахової підготовки у ВНЗ.

У статті маємо за **мету** здійснити обґрунтування й розробити профіль професійної компетентності майбутнього військового юриста та визначити зміст відповідних професійних компетенцій.

Методи дослідження: дефінітивний аналіз та узагальнення теоретичних положень наукової літератури з метою визначення стану розробленості проблеми, уточнення змісту понять «компетенція», «компетентність» і «професійна компетентність»; систематизація та логічне узагальнення – для теоретичного обґрунтування й розробки профіля професійної компетентності військового юриста.

Історична ретроспектива свідчить, що у психолого-педагогічній літературі поняття «компетентність» набуло розповсюдження порівняно недавно. У кінці 60-х – початку 70-х років у західній, а в кінці 80-х років у вітчизняній науці зароджується новий напрям – компетентнісний підхід в освіті [5]. Проаналізувавши дослідження його розробників, зокрема В. Байденка, Н. Грішанової, Н. Кузьміної, В. Куніциної, А. Маркової, Дж. Равена, Р. Уайта, М. Хомського, А. Хуторського, виділяємо в його розвитку три етапи:

Перший (1960-1970 рр.) пов'язаний із введенням у науковий апарат категорій «компетенція» та «комунікативна компетентність» (Д. Хаймс), а також створення передумов для розмежування їх змісту.

Другий етап (1970-1990 рр.) характерний використанням категорій «компетентність» і «компетенція» в теорії і практиці навчання мові (зокрема іноземній), а також при визначенні професіоналізму в управлінні, менеджменті, спілкуванні. У цей період розробляється зміст понять «соціальні компетенції» та «соціальна компетентність» (Дж. Равен), теорія компетентності в контексті різних професій (Н. Кузьміна, А. Маркова, Л. Петровська).

Третій етап у вивченні «компетентності» як наукової категорії пов'язаний із дослідженнями А. Маркової (1993, 1996), у яких професійна компетентність усесторонньо й цілеспрямовано розглядається з позицій психології праці.

Автор визначає тип поняття «професійна компетентність», його сутність і взаємозв'язок з іншими поняттями. На думку А. Маркової, компетентність – це «індивідуальна характеристика рівня відповідності вимогам професії, як психічний стан, що дає змогу діяти самостійно й відповідально, як володіння людиною здатністю та умінням виконувати певні трудові функції» [3, 56].

У працях дослідниці виділено такі загальні види професійної компетентності: спеціальна компетентність – володіння власне професійною

діяльністю на досить високому рівні, здатність проектувати свій подальший професійний розвиток; соціальна компетентність – володіння спільною (груповою, кооперативною) професійною діяльністю, співпрацею, а також прийнятими в цій професії прийомами професійного спілкування, соціальна відповідальність за результати своєї професійної праці; особистісна компетентність – володіння прийомами особистісного самовираження й саморозвитку, засобами протистояння професійним деформаціям особистості; індивідуальна компетентність – володіння прийомами самореалізації та розвиток індивідуальності в межах професії, готовність до професійного «старіння», уміння раціонально організувати свою працю без перевантажень [3, 57].

Незважаючи на значну кількість проведених досліджень, до цих пір спостерігається з'ясування співвідношення понять «компетентність» і «компетенція». Так, Н. Грішанова, В. Ісаєв, Ю. Татур та інші вчені визначають професійну компетентність (у загальному вигляді) як сукупність якостей особистості, що забезпечують ефективну професійну діяльність. Таке трактування охоплює професійно важливі знання, уміння й навички, здібності, мотивацію та досвід професійної діяльності, поєднання яких забезпечує теоретичну і практичну готовність до конкретної праці, що й дає змогу фахівцю проявити на практиці здатність реалізувати свій потенціал для успішної творчої професійної діяльності. У цьому контексті «компетенція» розуміється як коло питань, у яких фахівець має бути компетентним, сфера діяльності, у якій він реалізує свою професійну компетентність. Водночас компетентність пов'язана з оволодінням особистістю не однією, а декількома компетенціями, а професійна компетентність як інтегральна характеристика визначається як оволодіння фахівцем певним переліком професійних компетенцій [2].

На нашу думку, правомірним буде погодитися з цими поглядами і під компетенцією розуміти сукупність взаємозалежних якостей особистості (знання, уміння, навички, способи діяльності), необхідних для якісної продуктивної діяльності.

Таким чином, компетенції – це складні професійно-індивідуальні новоутворення, що на основі інтеграції соціального, професійного й особистого досвіду, набутих знань, сформованих умінь і навичок, особистісних якостей зумовлюють готовність та здатність фахівця до успішного виконання ним професійної діяльності. Компетентність визначаємо як володіння відповідними компетенціями.

У психолого-педагогічній літературі є багато визначень, що розкривають сутність понять «компетентність» і «професійна компетентність». Деякі автори характеризують компетентність із погляду того, на що здатна компетентна людина (тобто з позиції результату формування компетентності), інші описують її структуру.

У цілому поняття «компетентність» (лат. *competens* – відповідний, здібний) означає коло повноважень будь-якої посадової особи чи органу, володіння знаннями, досвідом у певній галузі [6, 416].

Одним із найбільш поширених визначень цього поняття у вітчизняній психолого-педагогічній літературі є таке: «...якість, властивість або стан фахівця, що забезпечує разом або окремо його фізичну, психічну й духовну відповідність вимогам певної професії, спеціальності, спеціалізації, стандартам кваліфікації, займаній службовій посаді» [5].

Існує визначення компетентності як ґрунтового знання своєї справи, сутності виконуваної роботи, складних зв'язків, явищ і процесів, можливих способів і засобів досягнення намічених цілей. Так, В. Нікіфоренко розглядає її як властивість, що необхідна кожному фахівцю на певній ділянці роботи й пов'язана з галузевою специфікою професійної діяльності. В. Андрєєв вважає, що компетентність – поняття, що логічно походить від ставлення до цінностей, від знань до вмінь. А. Реан розглядає її рівень як систему знань на противагу поняттю професійного рівня, що розуміють як ступінь сформованості вмінь і навичок. Деякі автори (О. Бодальов, Ф. Гоноболін, Н. Кузьміна) розглядають цю проблему, акцентуючи увагу на механізмах і способах формування професійної компетентності, інші (Т. Лобанова, А. Маркова, В. Сластьонін) надають пріоритетного значення розвитку особистісних характеристик стосовно професійно значущих якостей фахівця. А. Деркач, Г. Подчалімова у структурі професіоналізму діяльності юриста визначають професійну компетентність, орієнтуючись на знання, уміння та навички фахівця.

Модель випускника ВНЗ має містити види компетентності, що характеризують його як працівника певної сфери виробництва, науки або культури. На думку І. Зимньої, можливо визначити такі компетентності: а) ті, що стосуються самого себе як особистості, суб'єкта діяльності, спілкування; б) ті, що належать до соціальної взаємодії людини з іншими людьми; в) ті, що відносяться власне до діяльності людини [2, 27].

У процесі ознайомлення з деякими науковими працями нами було відзначено, що нині існують різноманітні підходи щодо визначення сутності, змісту, структури та можливостей формування професійної компетентності фахівця юридичної сфери. У цілому розрізняють такі її види:

□ спеціальна компетентність – здійснення спеціалістом власне професійної діяльності на досить високому рівні, здатність проектувати свій подальший професійний розвиток і досягати відповідних цілей (Е. Зеєр, С. Єлканов, А. Маркова, К. Платонов);

□ соціальна компетентність – здатність до ефективного виконання спільної (групової, продуктивної) професійної діяльності, опанування на належному рівні прийомів професійного спілкування, прийнятих у цій професії, усвідомлення соціальної відповідальності за результати своєї діяльності (Н. Бодягіна, Н. Клименко);

□ аутокомпетентність як адекватне уявлення фахівця про свої соціально-професійні характеристики, володіння техніками подолання професійних деструкцій і стану когнітивного дисонансу (Н. Кузьміна, М. Лук'янова);

□ екстремальна професійна компетентність – здатність діяти в неочікувано складних умовах, у разі аварій, порушень технологічних процесів тощо (В. Романов, В. Смирнов, О. Топчій, О. Шахматова).

На основі аналізу специфіки професійної діяльності та професіограми юриста В. Смирновим [4, 50-54] було виділено такі групи професійно важливих якостей фахівця: а) соціально значущі (гуманістична спрямованість особистості, громадянська позиція, моральність, прагнення до законної справедливості, усвідомлення важливості професійної діяльності тощо); б) професійно інтелектуальні (зацікавленість у професійно-правовій підготовці, ерудованість, розвиток професійного мислення); в) професійно поведінкові (дисциплінованість, відповідальність, самостійність, ініціативність, сміливість у відстоюванні своєї думки, своїх поглядів тощо); г) професійно-особистісне самовдосконалення (непримиренність до недоліків у собі, здатність до адекватної самооцінки, культура професійної діяльності, прагнення підвищувати професійний рівень тощо).

На нашу думку, професійна компетентність майбутнього військового юриста неможлива без загальної й комунікативної культури, що виражається в комунікативній компетентності особистості. Деякі науковці (Г. Андреева, А. Бодальов, Г. Ковальов, В. Лабунська, В. Мироненко, Л. Мітіна, С. Рубінштейн) підкреслюють важливість сформованості комунікативних умінь, що забезпечують ефективну взаємодію у процесі професійної діяльності, розкривають психологічну сутність особи фахівця та сприяють розумінню і взаємодії, розкривають внутрішній зміст діяльності в зовнішній дії.

Виходячи з вище викладеного, для визначення змісту професійної компетентності військового юриста необхідно проаналізувати зміст його професійної діяльності, зокрема ті професійні обов'язки, які він безпосередньо виконуватиме.

У Законі України «Про військову прокуратуру» [1] визначено професійні обов'язки військового юриста (помічника командира полку з правової роботи, юрисконсульта полку), до виконання яких необхідно підготувати майбутніх фахівців під час навчання у ВНЗ. Відповідно до нього обов'язки передбачають:

– організацію правової роботи, спрямовану на правильне застосування, неухильне дотримання вимог законодавства в полку, надання командуванню пропозицій і консультацій щодо вирішення питань правового забезпечення діяльності підрозділу;

– перевірку відповідності вимогам законодавства проектів наказів, інших документів правового характеру, що подаються на підпис командирові

підрозділу (полку), та візування їх після погодження з певними службовими особами;

- надання письмового висновку командирові полку з роз'ясненням і пропозиціями щодо юридично обґрунтованого вирішення питань у разі невідповідності проекту наказу чи іншого документа правового характеру вимогам законодавства;

- здійснення правового забезпечення господарської діяльності підрозділу, участь у підготовці, укладенні та здійсненні контролю за виконанням господарських договорів, організацію претензійної роботи, готування позовів і скарг до суду;

- представлення інтересів підрозділу в судах та інших органах за дорученням командира полку;

- аналіз наслідків розгляду претензій, позовів і справ у судах та надання командирові підрозділу (полку) пропозицій щодо вдосконалення правового забезпечення діяльності полку;

- надання висновків щодо законності списання матеріальних цінностей та правова оцінка фактів нестач, крадіжок, псування військового майна, підготовку матеріалів про відшкодування за кошт винних осіб завданих державі матеріальних збитків, надання правової допомоги при проведенні розслідувань за цими фактами;

- сприяння правовими засобами зміцненню військової й трудової дисципліни серед військовослужбовців і працівників підрозділу;

- правову оцінку фактам порушень військової та трудової дисципліни в підрозділі;

- надання правової допомоги службовим особам підрозділу в дотриманні законодавства з питань соціального й правового захисту військовослужбовців, членів їхніх сімей і працівників полку;

- участь в організації та проведенні заходів із правової підготовки й правового виховання особового складу підрозділу, його інформування про законодавство та практику застосування, надання консультацій із питань, пов'язаних із діяльністю підрозділу;

- організацію зберігання текстів законів та інших нормативно-правових актів, своєчасне внесення до них змін, забезпечення ведення довідкової роботи щодо наказів і директив Міністра оборони України, начальника Генерального штабу – Головнокомандувача Збройних Сил України, наказів командира підрозділу (полку) та його прямих начальників.

Таким чином, професійна компетентність військового юриста не може бути зведена лише до знань, умінь і навичок із майбутньої професії. Як інтегрована характеристика особистості фахівця цей феномен поєднує в собі і соціально-особистісний, і загально професійний, і спеціалізовано професійний аспекти, що знаходять своє відображення у відповідних компетенціях. При цьому необхідно враховувати практичну орієнтованість компетентності, тобто оволодіння майбутнім фахівцем уміннями, навичками й досвідом виконання професійних обов'язків.

Ураховуючи професіограму, наведені перелік професійних обов'язків, вимоги освітньо-кваліфікаційної характеристики бакалавра за спеціальністю 081 «Право», спеціалізація «Військово-юридична», ми пропонуємо профіль професійної компетентності військового юриста, що буде відображати ті професійні компетенції, якими фахівець повинен володіти для ефективного здійснення професійної діяльності.

Таблиця 1

Профіль професійної компетентності майбутніх військових юристів

№ з/п	Компетенція	Зміст компетенції
1.	Знаннєво-термінологічна (загально-професійна)	Знання професійного юридичного понятійного апарату, а саме: видів правопорушень і вимог щодо юридичної відповідальності; поняття та складу адміністративного правопорушення, порядку залучення до адміністративної відповідальності й видів адміністративних покарань; поняття і складу злочину, підстави притягнення до кримінальної відповідальності; порядку укладання цивільно-правових договорів, вимог щодо їх змісту, видів договорів, принципів виконання цивільно-правового договору; форм захисту прав громадян та юридичних осіб; видів і порядку цивільного судочинства, основних етапів цивільного процесу; трудових прав та обов'язків працівників і роботодавців, виконавчого виробництва; основних правил професійної етики й прийомів ділового спілкування в колективі; системи документаційного забезпечення управління; історії права й устрою держави; міжнародних стандартів прав людини; Конвенції із захисту прав людини та основоположних свобод, а також прецедентної практики Європейського суду з прав людини; основ міжнародного публічного права; основ права Ради Європи й права Європейського Союзу; засад і принципів національного права, а також змісту правових інститутів фундаментальних галузей права (конституційного, адміністративного й адміністративного процесуального, цивільного та цивільного процесуального, трудового, кримінального й кримінального процесуального); правил, методів, прийомів і засобів юридичної техніки; структури правничої професії та її ролі в суспільстві; стандартів правничої професії; основ юридичної деонтології; уміння діяти в дусі поваги до юридичної професії
2.	Професійно-особистісна компетенція (особистісна – професійно важливі якості, комунікативна та мотиваційна компетенції)	– професійно важливі якості (моральні, комунікативні, когнітивні, емоційно-вольові, індивідуально-типологічні, рефлексивні); – комунікативна компетенція, що проявляється у сформованості комунікативних умінь і навичок професійного спілкування; – професійна мотивація (наявність цілей, прагнень, установок, інтересу, мотивів професійної діяльності), що містить зовнішні відповідно до професійної діяльності мотиви зовнішнього самоствердження, відносно внутрішні мотиви (інтерес до професійної діяльності), внутрішні (результативні і процесуальні) мотиви й мотиви особистісної самореалізації (безпосереднє прагнення реалізувати себе у професійній діяльності)

3.	Професійно-операційна компетенція (спеціальні й фахові компетенції)	<p>Уміння працювати з нормативно-правовими актами та іншими інформаційними джерелами; використовувати їх у професійній діяльності; застосовувати на практиці норми різних галузей права; оперувати юридичними поняттями й категоріями; складати різні види цивільно-процесуальних і кримінально-процесуальних документів; аналізувати та готувати пропозиції щодо вдосконалення правової діяльності установ, підприємств, організацій; складати організаційно-розпорядчі документи; складати й оформляти претензійно-позовну документацію; здійснювати обробку вхідних, внутрішніх і вихідних документів, контроль за їхнім виконанням; оформляти документи для передачі в архів організації; володіння навичками реалізації та застосування норм матеріального й процесуального права; моделювання правових ситуацій у професійній діяльності; здатність аналізувати правові проблеми та формувати правові позиції; володіння навичками консультування з правових питань, самостійної підготовки проектів актів правозастосування; здатність до критичного й системного аналізу правових явищ і застосування набутих знань у професійній діяльності; спроможність надавати консультації командуванню щодо дотримання норм міжнародного гуманітарного права під час збройного конфлікту, обрання порядку та способів знищення противника, які б не перевищували допустимий рівень застосування сили, залежно від конкретної тактичної обстановки; здатність надавати консультації командуванню при застосуванні противником запалювальної зброї (інших видів забороненої зброї) щодо питань дотримання міжнародних конвенцій про заборонені види зброї; здібність до придбання навичок та умінь щодо розрізнення способів і форм ведення бойових дій у найвідоміших війнах минулого; здатність оцінювати законність списання матеріальних цінностей та бойової техніки; спроможність правовими засобами зміцнювати військову дисципліну в мирний і воєнний час; здатність вивчати та враховувати індивідуально-психологічні особливості військовослужбовців у військово-юридичній діяльності, оцінювати й прогнозувати морально-психологічний стан військовослужбовців; здібність особисто виконувати та застосовувати вимоги статутів Збройних Сил України в повсякденній службовій діяльності й вимагати від підлеглих дотримання законодавчих основ статутів Збройних Сил України, виконання положень статутів внутрішньої служби, гарнізонної та вартової служби, дисциплінарного і стройового статутів; здатність використовувати вимоги керівних документів щодо організації служби військ, застосовувати основні форми й методи роботи командира підрозділу з організації служби військ у підрозділі, контролю за виконанням розпорядку дня та підтриманням внутрішнього порядку; спроможність виконувати складні завдання у сфері фізичної культури й ставити їх іншим (підлеглим); здатність координувати процес управління фізичним вдосконаленням та організацією фізичної підготовки для забезпечення фізичної готовності військовослужбовців до бойової діяльності; здібність приймати й обґрунтовувати управлінські рішення щодо реалізації своїх прав та обов'язків з управління</p>
----	---	---

	<p>підлеглими і підрозділом військової організації; здатність виконувати вимоги керівних документів, використовувати знання законодавчої бази, правових, нормативних документів для організації та здійснення процесу управління підлеглими в підрозділі; спроможність надавати консультації командуванню щодо характерних особливостей небезпечних ситуацій, що виникають при веденні воєнних дій або внаслідок їх, а також способів захисту від них</p>
--	---

Узагальнюючи викладений вище матеріал, правомірно зазначити, що професійна компетентність майбутнього військового юриста являє собою цілісне, складне особистісне утворення, інтегративну якість особистості, яка поєднує володіння майбутнім фахівцем системою знань, умінь та навичок із військово-юридичного спрямування, сформованість професійно важливих якостей особистості юриста, що забезпечить ефективне виконання професійних функцій із метою захисту прав і свобод людини, загальних інтересів суспільства й держави.

Це визначення дає можливість визначити у структурі професійної компетентності майбутніх військових юристів такі компоненти: знаннєво-термінологічний (загальнопрофесійні й когнітивні компетенції), професійно-особистісний (особистісна (загальні та спеціальні здібності, професійно важливі якості), комунікативна й мотиваційна компетенції), професійно-операційний (спеціальні й фахові компетенції).

Таким чином, подальші наукові дослідження щодо порушеного питання полягають у визначенні та створенні в освітньому процесі вищого навчального закладу педагогічних умов, що сприятимуть формуванню професійної компетентності майбутніх військових юристів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Закон України "Про прокуратуру" Режим доступу <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1697-18/page>.
2. Зимняя И. А. Ключевые компетентности как результативно-целевая основа компетентностного подхода в образовании / И. А. Зимняя. М. : Исследовательский центр проблем качества подготовки специалистов, 2004. 42 с.
3. Маркова А. К. Психология профессионализма [текст] / А. К. Маркова. М. : Знание, 1996. 308 с.
4. Смирнов В. А. Специфика профессионально-правовой компетентности инспектора ГПС МЧС России [текст] / В. А. Смирнов // Учёные записки РГСУ. 2006. № 4. 86 с.
5. Ходань О. Л. Компетентнісний підхід до підготовки фахівців у ВНЗ [електронний ресурс]. Режим доступу: [http://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/433/1/Competence approach .pdf](http://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/433/1/Competence%20approach.pdf)
6. Энциклопедия профессионального образования : [в 3-х т.] / под ред. С. Я. Батышева. М. : АПО, 1998. Т. 2. 568 с.

REFERENCES

1. Zakon Ukrainy pro prokuraturu. The link to access. <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1697-18/page> (in Ukrainian).

2. Zimniaya. I.A Kluchevyii kompetentnosti kak rezultatивно-tselevaya osnova kompetentnogo podhodu v obrazovanii / Zimniaya. I.A.M. Issledovatel'skiy tsentr problem kachestva podgotovki spetsialistov ,2004. 42s (in Russian).

3. Markova. A. K . Psichologiya profesionalizma / Markova. A. K . : Znaniye 1996.308 p. (in Russian).

4. Smirnov. V. A Specifika profesionalno-pravovoi kompetentnosti inspektora HPS MCHS Rosii . / Smirnov. V. A Nauchnyi zapiski. Issledovatel'skiy tsentr problem kachestva podgotvki spetsialistov . 2006. № 4. 86 p. (in Russian).

5. Khodan. O. L. Kompetentnosti podhod do podgotovky fahivtsiv u VNZ [http://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/433/1/Competence approach .pdf](http://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/433/1/Competence%20approach.pdf) (in Ukrainian).

6. Entsiklopediya profesionalnogo obrazovaniya [3 volumes.] / under edition. S.Ya. Batysheva. M. : The Academy of Postgraduate Education, 1998. V. 2. 568 p. (in Russian).

РЕЗЮМЕ

Константин Радченко

начальник кафедры общевоинских дисциплин
Национальный юридический университет
имени Ярослава Мудрого

Профиль профессиональной компетентности будущего военного юриста

Статья посвящена изучению проблемы профессиональной компетентности будущих военных юристов, обоснованию и разработке профиля их профессиональной компетентности, определению содержания соответствующих профессиональных компетенций. Определена сущность понятия «профессиональная компетентность», рассмотрены виды компетентностей юриста. На основе изучения профессиограммы выделены профессионально важные качества специалиста юридической отрасли, которые входят в структуру профессиональной компетентности. На основе изучения нормативно-правовых документов изучены профессиональные обязанности военного юриста, которые необходимо учитывать для определения перечня и содержания его профессиональных компетенций. Разработан профиль профессиональной компетентности военного юриста, что включает такие компетенции, как знаниево-терминологическая, профессионально-личностная, профессионально-операционная.

Ключевые слова: компетенция; профессиональная компетентность; профиль профессиональной компетентности; военные юристы.

SUMMARY

Kostyantyn Radchenko,

The Head of the Common Military Disciplines
Department, Yaroslav Mudryi National
Law University

The scope of the professional competence skills and qualifications of the future military lawyer

The article is intended to justify and develop the profile of professional competence of a future military lawyer and to determine the content of relevant professional competences. As the research methods, the author used a defining analysis and generalization of theoretical positions of scientific literature in order to determine the state of development of the problem, clarifying the content of the concepts of "competence", "competence" and "professional competence"; systematization and logical generalization for the purpose of theoretical substantiation and development of the profile of the professional competence of the military lawyer.

The article substantiates and develops the scope of the professional competence skills and qualifications of professional competence of military lawyers and defines the content of relevant professional competence. On the basis of analysis of scientific literature, the correlation of the concepts of the "professional competence" and "competence" is determined. The essence of the concept "professional competence" is determined, the types of lawyer's competence are considered (special, social, autocompetence, extreme professional competence). On the basis of the study of the profession, the professional qualities of the specialist of the legal branch, which are necessary for the formation of professional competence are highlighted. The professional duties of the military lawyer are determined. The duties must be taken into account in order to determine the list and content of his professional competences. In the article, the scope of the professional competence skills and qualifications of the military lawyer covers terminology-knowledge, professional-personal, professional-operating competence. Terminology-knowledge competence is associated with the skills of the future specialist scientific legal categorical apparatus and professional terminology. Professional-personal competence covers professionally important qualities of the specialist, his communicative competence, and motivation formed for professional activity.

Professional-operational competence reflects the whole spectrum of skills and abilities of the professional activity of a military lawyer, defines the concept of "professional competence of the future military lawyer", which is considered as a holistic, complex personal formation, integrative quality of the individual, which combines the knowledge of the future specialist of the knowledge system, skills and abilities of the military-legal direction, the formation of professionally important qualities of the lawyer's personality, which will ensure effective performance of its professional functions in order to protect human rights and freedoms, the general interests of society and the state. The practical value of the developed professional competence profile of a future military lawyer is to clearly identify the list of his professional competencies and the possibility of their purposeful formation in the educational process of a higher educational establishment.

Prospects for further research are to identify and create appropriate educational conditions in the educational process of a higher educational establishment that will contribute to the formation of the professional competence of future military lawyers.

Key words: *competence; professional competence; professional competence skills and qualifications; military lawyers.*